

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

**Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.**

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Fuziunea băncilor românești.

Avem bănci destule. Abia în 2—3 centre românești se mai simțeste lipsa de a se înființa bănci, dar în multe ținuturi avem chiar *prea multe*.

Se știe că unele bănci s'au înființat mai mult pentru satisfacerea unor ambiții personale, ceiace ne îndreptățește a lua măsurile delipsă pentru înlăturarea egoismului localnic și înjghebarea unor stări *mai sănătoase* potrivit dezvoltării noastre economice, financiare și sociale.

Băncile cari lucră numai pentru încasarea de interese, urmăresc un sistem de politică economică-financiară, din multe puncte de vedere, greșit, din care pricină ni-se impune datorința de a căuta mijloacele prin cari am putea stabili principiile unui sistem mai prielnic pentru dezvoltarea noastră economică.

Avem în fruntea institutelor noastre o reuniune, „Solidaritatea” din Sibii, a cărei chemare este tocmai căutarea mijloacelor potrivite pentru întărirea, consolidarea și progresul financiar-economic al acelor institute, cari s'au pus cu toată nădejdea în

serviciul intereselor economice-financiare ale poporului nostru.

Acele multe institute, cari încă nu s'au făcut membri ai „Solidarității”, dovedesc prin aceasta că nu voesc să participe la o conlucrare comună pentru progresul economic al poporului nostru. Timpul, care vindecă toate, va aduce și pe ceice stau la o parte față de această reuniune folositoare, la alte convingeri mai bune, și astfel dezvoltarea noastră economică-financiară se va consolida tot mai mult.

Din prilejul acesta voesc să ating o chestie a băncilor noastre, căreia până acum nu i-s'a dat atențiunea cuvenită.

E vorba de *fuzionarea băncilor*. Avem o mulțime de bănci mai mici, cari în urma vremilor capricioase cari ne stăpinesc, într'un viitor apropiat, ne mai puțin lupta cu greutatea ce i-se vor pune în cale, vor fi vrînd-nevrînd constrînse a se uni cu alte bănci mai mari, mai viguroase, ca astfel să poată lucra mai intensiv pentru dezvoltarea economică-financiară a poporului nostru.

Se vădește tot mai mult intențiunea de sus, că adecă numai acele bănci să mai poată funcționa, cari vor avea un capital societar de cel puțin jumătate milion de cor.,

ear *băncile cu capital mai mic vor fi constrînse să licvideze*, dacă nu-și vor putea ridica capitalul la jumătate de milion.

În fața acestei împrejurări, băncilor noastre mai mici nu le rămîne altă scăpare din acest impas, decît că, unindu-și capitalurile cu ale institutelor mai mari, *să fuzioneze* cu băncile mai puternice.

Dealtfel tendința de a avea numai bănci mari, nu e condamnabilă, căci un institut mai mare, în care ne sînt concentrate toate forțele financiare, poate face mai mult pentru întărirea economică a poporului, decît mulțimea de bănci mici, anemice.

În privința aceasta ne pot servi de bun îndemn băncile germane și cehe, ba chiar și la compatrioții noștri Maghiari s'a pornit curentul centralizării.

Cu deosebire în Germania vedem că aproape în fiecare an fuzionează o mulțime de societăți financiare și industriale, ajungînd astfel prin concentrarea puterilor, a produce un venit cu mult mai mare pentru dezvoltarea economică și financiară a poporului german.

La noi încă ar trebui să urmăm această politică economică-financiară. E timpul suprem să facem și noi din institutele noastre

FOILETON.

Ce este arta?

de Leon Tolstoi.

Aproape nu există gazetă sau revistă, în care să nu găsim cîteva coloane, ocupîndu-se cu ale muzicii și ale teatrului; altele cu vre-o expoziție de artă; însfirșit: descripții de tablouri, de statuî, informații și critice despre vre-un roman, nuvele sau poezii decurînd apărute.

Gazetarii de profesie și cei de ocazie, se întrec în a ne raporta cu minuțiozitate: cum s'a achitat cutare actriță de rolul cutare; și nu uită niciodată să-și spuie părerile sentențioase, și decizive, ce le au despre valoarea piezei, fie ea dramă, comedie sau operă. Și nu le scapă nici concertele: cine, unde, și ce a cîntat. Dealtăparte, abia este oraș mai mare, în care să nu găsim vre-o expoziție de tablouri, — adeseori două și chiar trei, — material prețios pentru studii adînci și interminabile. Încît pentru romane și poezii, nu trece zi să nu apară cîteun volum nou, ear gazetarii cred că ar lipsi dela datorie, dacă nu ni le-ar anunța prin lungi și pedante analize.

În Franța, arta îl costă pe stat anual rotunjoara sumă de douăzeci de milioane de franci. Cam tot atîta o costă și pe Germania și pe Anglia.

Chiar și Rusia jertfește milioane multe, subvenționînd academiî, teatre și conservatorii, deși masa poporului e cudesăvîrșire analfabetă și trăește în cea mai neagră mizerie.

În toate orașele mari se ridică falnice clădiri pentru muzee, academiî, conservatorii și teatre. Sute de miî de lucrători, zidari, timplari, zugravi, tapițeri, croitori, bărbieri, juvaergii și tipografi își petrec toată viața ca să satisfacă pretențiile de artă ale publicului, încît afară de războaie, n'are activitatea omenească nicio altă ramură, care să consume o mai mare parte a forței naționale.

Dar satisfacerea „necesităților de artă”, nu se mulțumește cu această muncă uriașă; ea preține drept jertfă o sumedenie de vieți. Sute de miî de oameni, din frageda lor copilărie și pînă mor, nu fac decît exerciții, ca să-și miște picioarele cu cea mare repeziciune posibilă, sau să atingă cu iuțea fulgerului clapele pianului, corzile vioarei, sau să imiteze formele și culorile obiectelor, sau să învîrtiască ordinea naturală a vorbirei, căutînd pentru fiecare cuvînt un altul cu sunete asemănătoare. Și toți acești oameni, adeseori cinstiți și talentați, capabili de muncă utilă, se mistuesc cu astfel de ocupații speciale și idioate, și devin așa numiți specialiști, în realitate niște mîrginiți, înfumurați și nesimțitori față de manifestățiunile mai serioase ale vieții, cari nu știu nimic înafară de a-și mișca picioarele, degetele sau limba, cu o repeziciune uimitoare.

Și nu înjosirea vieții omenești este consecința cea mai condamnabilă a civilizației noastre artistice. Îmi aduc aminte că am asistat odată la repetiția unei opere: o operă nouă, din acelea despre cari se vorbește și se scrie mai mult — înainte, decît — după reprezentație.

Cînd am sosit la teatru, se începuse actul I, și ca să ajuug la locul destinat mie, a trebuit să trec pe după scenă. Întai am străbătut prin niște coridoare întunecoase, apoi m'am pomenit deodată într'o odaie mare în care erau instalate mașinile trebuincioase pentru luminat și pentru mișcarea decorurilor. Aici am văzut oameni muncind din greu, în praf și pe întunec. Unul din ei, îmbrăcat în niște haine murdare și rupte, și care părea istovit de muncă, tocmai pecînd trecea pe lângă mine, iujura pe cineva, probabil pe vre-un tovarăș al său. Mai urcînd cîteva scări, ajunsei la intrarea pe scena propriu zisă. Printre funii, inele, scînduri, perdele, și diferite decoruri, mișunau vre-o sută de bărbați cu fețele boite, în vestimente bizare; cam tot atîtea femei, mai mult dezbrăcate decît îmbrăcate: erau cîntăreții, coriști și baletistiți. cari așteptau rîndul. Trecînd apoi peste o mică punte, așezată între scenă și orestră, mă văzui însfirșit la locul meu. De aici puteam observa foarte bine mișcările solemne ale unui personaj grav, — dirijorul orestrei, — care cu un bostonaș în mîna, diriguia, nu numai pe muzicanți, ci și pe actorii de pe scenă.

niște cetăți puternice pentru scutirea popoului nostru.

Băncile noastre mai mici nesmintit **trebuie să fuzioneze.** Și dacă pân'acum nu ne-am gândit la aceasta, în viitorul cel mai apropiat trebuie să ne apucăm de lucru!

Toți fruntașii noștri din jurul băncilor românești, gândindu-se serios la ziua de mine, vor găsi ușor rezoanele fuziunii, chiar și fără multă argumentație tehnică. Eată de ce țin a fi de ajuns a suleva pe calea aceasta numai idea în general, remîinind a discuta amănuntele în direcțiunile institutelor noastre de bani.

(Satul-nou).

P. Stoica.

Lupta pentru viitor.

I.

Un progres uimitor se manifestă de cîteva veacuri în toate direcțiunile.

Chimistul desface materia în elementele sale, chirurgul străbate în tainele funcționării organelor trupesti, psihologul explică secretele manifestărilor sufletești, naturalistul descoperă cu ajutorul microscopului și cele mai mici vietăți, astronomul cunoaște prin telescop nenumăratele corpuri cerești, cari toate se mișcă după legea ce dictă și căderea mărilor din pom. Comunicația de persoane și de idei e mult înleznită astăzi prin drumuri de fer, vapoare, aeroplane, telefoane, telegrafe, cu sîrmă și fără sîrmă. Puterea electricității și a gazului, dezvoltînd prin mașinerii o putere considerabilă, cruță cheltuirea forțelor omenești; toate înleznesc traiul omului pe pămînt.

Progres pe toată linia...

Omul, ca și lumea, încă e supus progresului, evoluției. Voința lui nicicînd n'a fost mai firmă în hotărîri, ființa lui mai capabilă, mai energetică, mai abilă. Intreg complexul activității omenești țineste neîntreput la pregătirea — **viitorului.**

Dacă scrutăm istoria lumii, fără preocupare, observăm că toate schimbările prin cari a trecut omenirea, au fost premerse de mari sbuciumări și evenimente. Cînd închidem

cartea și medităm serios asupra trecutului, trebuie să recunoaștem favorul că am apărut acum (și nu mai 'nainte) pe scena lumii, cutoatecă, durere, și azi, de multeorî, răul e biruitor împotriva binelui.

Lozinca veacului nostru e: ușurarea sorții „claselor de jos”. Până și cercurile mai înalte și-au însușit o datină, — săi zicem așa — de a urmări cu oarecare atențiune soarta desmoșteniților. Respectul față de demnitatea **omului** stăpînește deja individul, și-l reține dela o vădită degenerare în rancunism. Și cînd privesc cu ochianul minții în zarea depărtată a viitorului, văd împinzit un ideal a cărei licărire străbate cîndșicînd și prin negura deasă a prezentului; văd popoarele cari observă cum, prin nobile emulații, interesele lor devin tot mai comune, tot mai împrumutate, ... văd unirea lor într'o singură massă....

Cu dispariția barierelor nelogice, se vor risipi și prejudițiile nenaturale.... și văd cum prin canalele prin cari se strecoară azi oroarea, necredința, materialismul, cu un cuvînt răul, se vor vărsa lin și neconturbate în marea primitoare a omenirii — apele luminei și ale dragostei.

Sîntem încă mult prea departe de acest veac, dar să nu deznădăduim. Dacă cîndșicînd ne și revoltăm la vederea și pipăirea răului din lume, să nu uităm nicicînd că răul produce alai, pecind binele, frate cu modestia, se deplinește în ascuns.

Ceiece mai mult îi lipsește veacului nostru, e credința creștină.

Credința, cu fica ei — abnegațiunea, produce caractere solide. Contemporanii noștri însă în mare parte se leagănă de vînturile necredinței.

Intre biserică și societatea „cultă” de azi, iscîndu-se nedumeriri cu privire la unele principii fundamentale, din frămîntarea controverselor, a încolțit mereu indiferentismul religios, care se lățește în mod epidemic prin toate straturile sociale. Deaici urmează apoi în mare parte că slujitorii cauzelor religioase sînt desconsiderați, nesprijiți, și prinurmare mult slăbiți în activitatea lor. Aceste, pelîngă încă multe alte cauze grave,

Pe scenă văzui un cortegiu de Indieni, cari însoțiau pe o mireasă. O mulțime de bărbați și de femei, îmbrăcați în haine exotice, se mișcau de colo până colo. Dar zării printre ei și oameni îmbrăcați ca lumea. Unul era dirijorul părții dramatice, așa numitul regisor; celalalt, care își mișca picioarele de par'că nu erau ale lui, — era șeful baletului. De atunci am aflat că leafa lui de pe o lună, face mai mult decît câștigul pe un an a zece muncitori harnici la olaltă.

Cortegiul era format din bărbați înarmați cu arme de tinichea; încunjurau de cîtevaori scena, apoi se opriau pe neașteptate. Și, Doamne, cită bătae de cap, cită energie cheltuită, cu aranjarea acestui cortegiu! Ba că porniau tîrziu, ba de vreme, ba nu se opriau cînd trebuia, — și totdeauna fiind siliți să înceapă din nou. Văi de capul bieților Indieni, înarmați cu tinichele. Introducerea o forma un recitativ predat de un bărbat îmbrăcat turcește, care căsca gura într'un chip foarte caraghios și cînta: A-a-duc mi-i-rea-sa! Cînta și da din mînt. Deodată se porni întregul cortegiu, dar deastădată un trîmbițaș din orhestră, dete un sunet fals, ear capelmaistrul izbi cu bastonașul cu care diriguia și începu să tremure, cași cînd cine știe ce nenorocire mare s'ar fi întimplat. Toți steteră locul, capelmaistrul se întoarse spre nenorocitul de trîmbițaș și-l injură ca la ușa cortului. Apoi ear dela început. Cortegiul se porni, cîntărețul căsca gura să cînte: A-a-duc

mi-i-rea-a-sa. Acuma însă părechile pășiau prea aproape unele de altele; capelmaistrul izbi din nou cu bastonașul în pupitru, și ear dela început. Indieni rămaseră incremeniți; mulți aveau fețele serioase și triste, dar erau între ei și de aceia cari zimbiau și conversau. Însfirșit se așezară în cerc și începură să cînte în chor. Dar ce folos? Bieții Indieni, uitară că, — se vede pentru o mai mare vivacitate, — trebuia să dea dincînd-incînd și din mînt, — și intrasigentul capelmaistru începu să-l injure ca pe ei.

— Vitelor, sinteți betegi, sau sinteți de lemn, de nu vă mișcați?

Încă de mai multeorî am văzut începîndu-se din nou aceiași scenă, am auzit izbiturile bastonașului și injurăturile amestecate cu vorbele: măgarî, idioți, porci, — adresate cînd choriștilor, cînd muzicanților, cari, istoviți și trupește și sufletește, răbdau toate insultele nemomeneoase. Vezibine, capelmaistrul și regisorul știau că nefericiții aceștia sînt cudesăvîrșire abrutizați și n'ar mai fi capabili de altceva, decît să sufle în trîmbița și să pășiască tactios cu armele lor de tinichea. Știau că prea s'au deprius cu viața aceasta de trintori neputincioși, decît să aibă curaj a se despărți de ea. Apoi la urma urmei, acestea sînt tradițiile teatrelor celor mai mari de pretutindenea.

Totuși, nu cred să existe o privesc mai respingătoare. De multeorî mi-s'a întimplat să văz,

între cari se numără și scăderile personale ale clerului, le constat în general. În special la noi Români, trebuie să mai înșirăm, între cauzele lățirii indiferentismului religios, și inferioritatea clerului nostru în ale culturii și moralei, — vina în mare parte e a împrejurărilor maștere, dar și a seminarelor teologice, unde se adună mereu „mulți che-mați, puțină aleși”. **Aurel Popovici.**

CORESPONDENȚE.

Birlad, 2. Ianuar 1909.

Iubite prietino,

To be, or not to be. Necesitatea unui standard cultural al ținutului nostru e învederată. Eu demult m'am făcut convingerea, că unde se naște o foare de publicitate, trebuie să existe o patură cultă, care să-l reclame existența; dealtăparte earăși este stabilit că „*presa este un important mijloc de răspîndire al culturii, ridicînd nivelul intelectual și moral.*”

Vor zice „negîndiți”: par'că Oravița și ținutul ei n'a avut și mai 'nainte destui inteligenți, cari au putut trăi și fără ziar local. Așa este, și tocmai deaici deduc că sînt mai mulți factori, cari contribuiesc la izbînda înjghebarii unei foi. Merg și mai departe, D-ta, iubite dle director al „Progresului” nostru, puteai scoate, deși poate cu mai multă jertfă de timp decît azi, chiar și acum 20 de ani d. e., un „Progres”, fie și mai modest decît cel de astăzi; dar Ți-ar fi lipsit tipografia, ce pe atunci cred că numai cu înzecite sfortări s'ar fi putut întemeia. Însfirșit a dat D-zeu de s'au potrivit, și acum merg toate strună. Cine se mai gîndește acum să dărime ce odată e atit de frumos clădit..., înțeleg pentru puterile ținutului nostru. Fi-vor oare mulți *Herostrați* printre Români?!

Să privim puțin la vecinii noștri Germani, cum întrețin ei cîteo foare locală, dacă nu mai multe, în Oravița*, Biserica-albă, Virșeu, Recița, Caransebeș, Lugoj, Timișoara etc. și nu putem zice ea ei ar fi mai numeroși decît noi. S'a început și la noi publicistica în Timișoara, Caransebeș, Lugoj, Recița și acum și în Oravița; dar în Timișoara, Lugoj și Recița** s'a mai întreprupt, poate spre a începe curînd din nou, așteptînd timpuri mai bune.

Am avut ocazie, iubite amice, a-ți spune și cu grai viu părerea mea, că, pentru asigurarea existenței „Progresului”, trebuie din bună vreme a ochi și a cultiva un priceput urmaș pentru conducerea ziarului, căci poate împrejurările îi vor re-

* Nemții din Oravița au avut și au cîte 2 foi germane și una maghiară.

** „Privighitoarea” din Recița, cu caracter pur cultural, m'a avut un timp și pe mine de director.

cum un muncitor izbîia în vre-un tovarăș d'al său, care căzuse sub povara unei sarcini mai mari decît puterile sale; am văzut, cum un țaran necioplit își înjura nevasta și copiii pentru vre-o greșală pe timpul sercerișului; — și totdeauna m'am scîrbit în sufletul meu. Dar orcît m'aș fi scîrbit, găsiam o explicație a acelor scene brutale, neomeneoase: erau în joc lucruri importante și necesare, în cari cea mai mică neglijință putea să aibă urmări neplăcute.

Ce se făcea însă aici? Pentruce și pentru cine se lucrează în teatre?... Îmi aduc foarte bine aminte, că capelmaistrul era tot atit de istovit, ca și muncitorul zdrențos și murdar, pe care l-am întilnit în dosul scenei. Dar cui îi folosește oare istovirea lor? Opera, pentru care se pregătiau, era tot ce se poate mai banal, — și să adog, și imposibil și absurd. Un crai Indian, voia să se însoare. Îi duceau o mireasa. Craiul se travestează în trubadur. Mireasa îl îndrăgește, ajunge la desperare; la sfîrșit descopere că trubadurul e craiul, mirele ei, — ceiece face aproape să nebuniască. Niciodată n'au existat și nu vor exista astfel de Indieni. Ceiece fac Indieni aceștia, n'are nimic comun nici cu viața și cu obiceiurile Indienilor, nici cu ale altor neamuri de oameni, — doar' cu ale celor din opere. Căci în definitiv, oamenii nu vorbesc nicăiri cîntînd; nimenea nu rîde, nu se supără și nu plînge, cum rid și plîng Indieni aceștia, — și sînt sigur că o asemenea operă n'a

clama activitatea în altă direcție. Privesc de exemplu în istoricul „Gazetei Transilvaniei”, care nu știu ce se făcea, dacă Iacob Mureșanu n'ar fi putut îndupleca pe fiul său spre a se jertfi pentru menținerea Gazetei.

Dar să revin la cei nedumeriți cu privire la importanța „Progresului”. Vor fi obiectând unii că foi ca „Privighitoarea”, „Progresul”, etc., în care nu se mai dă și dr... lui unul și altul, n'au atîta trecere la publicul nostru. Este adevărat că așa e făcut Românul; și nu numai cel de pe la „O-ră-viță” (etimologia fiertatului *Novac*), dar de pretutindeni; dovadă și frații noștri din patria noastră, cari tot de pe urma năravului urît de a înjura s'a ales cu porecla de „țara lui *Hübsch*”, născocită pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei de azi), cînd *Hübsch*, compozitorul „Imnului Regal”, întrebînd trecătorii, cine e ăla și ăla dintre mărimile țării, cari treceau la o paradă către Mitropolie, i-se răspundea *românește*, despre fiecare, că dă-l în... ăla-l Brateanu, dă-l în... ăla-l general F... ș. a. m. d. Eu cred că această îndirjire nu e bună. „Progresul” nostru e ca o școală; și la școală nu se înjură, ci se dojenește, se îndrumă pe calea cea bună... Cu mult interes citii zilele acestea în „Neamul Românesc”, cum directorul său, erudit în ale Istoriei, deci oarecum și mai bun prevăzător decît noi în ale viitorului, dă sfaturi presei „de dincolo”, să se mențină numai pe teren cultural, ca astfel să nu mai fie expusă la interminabile pedepșiri a oamenilor noștri învățați. Mi-am zis: eată că „Progresul” nostru de la urzirea lui a avut buna inspirațiune de a porni pe această cale rațională.

Și earăși zic cu Englezul: *To be, or not to be?* Să existe ori nu „Progresul”? Dacă peste mări și peste țări, sermanii noștri compatrioți, expatriați pe la Ohio etc. în America, au simțit nevoia de a-și înființa un organ de publicitate, „Românul”, ba și societăți de cultură, biserică, etc., cînd ei stau acolo numai ca frunza pe apă; dacă bieții noștri frați din Basarabia scot o foare românească chiar și cu condiția că ce au în românește pe o coloană, pe cealaltă trebuie să aibă și în rusește: „Progresul” nostru, cred că nici tipografia „Progresul” nu-l poate lăsa de lîngă sine. Cui îi poate fi indiferent, de avem ori nu tipografie și presă proprie, o armă atît de puternică pentru înaintarea poporului nostru?!

Dr. Gh. Crăiniceanu.

O predică de Anul nou.

Cînd se întinde întunerecul peste pămînt, atunci se luminează cerul cu mii și mii de stele, cari strălucesc cu un farmec atrăgător, de par'că ar vroi să descopere o taină ascunsă dinaintea muritorilor.

De mii de ani strălucesc aceste stele pe

impresionat și nu va impresiona pe nimenea din lume.

Pentruaceia, este natural să ne întrebăm: cui folosesc, sau cui îi plac asemenea insani-tăți?... Dacă întimplător, muzica ar fi fost frumoasă, nu era deajuns să ni-o cînte pe aceia, fără îmbrăcăminte caraghioase, fără cortegiuri și fără zvirlitură de mină și de picioare? Pentru cine se repetă acestea, zilnic, în toate orașele mari, dela un capăt pînă la celalalt al lumii civilizate?... Pe omul cu bun simț îl supără, incultii nu în-țeleg nimic. Nu rămîn, deci, decît imberbi și muncitorii stricați, cari își apropie pretențiile cer-curilor mai înalte, fără ca să se poată însă ridica la gustul lor natural.

Și totuși se zice că toate acestea s'ar face în interesul artei, și că arta e ceva foarte important. Dar să fie oare atît de importantă, încît să merite jertfe atît de mari? Întrebarea aceasta ni-se impune dela sine, și cere un răspuns lămurit, mai ales astăzi, cînd sfera noțiunii de artă devine pe zi ce merge tot mai largă și mai nesigură. Esteticianii se contrazic mereu, și dacă am exclude din domeniul artei tot ce exclude critică diferitelor școli, n'ar mai rămînea nimic, sau abia ar mai rămînea ceva pentru artă. În poezie, de exemplu, — romanticii vechi defaimă pe parnasienii și pe decadenții; parnasienii pe decadenții și pe romanticii; decadenții pe toți cei dinaintea lor, cum și pe simbolisții, cari nici ei nu sa lasă mai pe jos. Între roman-

cer. Ele au strălucit strămoșilor noștri în raî, ele ne strălucesc și nouă astăzi. Privind astfel în sus la stele, ași vroi să le număr, dar vād că nu sînt în stare. Mă cuprinde dorul să pătrund în adîncul cerului, și ași vrea să măsur depărtarea dela pămînt pînă la cer, dar vād că puterea omenească e prea slabă; mintea obosește, neputînd da de margini. Atunci mă cuprinde un fior sfînt față de majestatea lui Dzeu cea necuprinsă de mintea omenească, și în modul acesta îmi pot face oarecare închipuire, că ce este nemărginitul, acel timp fără de margini, în care și o mie de ani înaintea lui Dzeu, sînt numai o clipă. Deci ce e vîrsta omenească pe acest pămînt?!

În marea fără țermuri a vecinicii s'a cufundat și anul trecut, par'că n'ar fi fost... Și acum stăm îngrijorați în pragul anului nou, asemenea unui călător care nu știe încotro s'apuce. Privește cu frică și cu îngrijorare spre viitorul plin de întuneric, învăluit în nesiguranța zilei de mine. Nu știe prin cîte primejdii va mai avea să treacă, pînă unde îi va ține calea, și unde să va opri... Un singur lucru îl știm cu siguranță: în fiecare zi ne apropiem de mormînt. Eată dece asemănăm viața omenească cu o călătorie, ce se sfîrșește într'o adîncime înfiorătoare!

Această cale e adeseori presărată cu flori, și călătorul ar dori să se mai opriască, ca să se desfăteze în frumuseța naturii, dar o putere mai înaltă îl mină mereu înainte către adîncime. Astfel adeseori e și spinoasă calea, ce o parcurgem în viață, încît călătorul, obosit de greutatea căii, ar dori să se odihniască.

În fine călătorul ajunge aproape de adîncime, și îl cuprinde o groază, dar înzădar, nu este scăpare, omul cade: în mormîntul rece.

Vedeți! Această cale unde se schimbă bucuria cu întristarea, dulceața cu amarăciunea, este viața noastră pămîntească, din care învățăm că lumea aceasta e trecătoare, ca și bucuriile și durerile ei, ear viața noastră, cea adevărată, este sus în ceruri, „unde nu este durere, nici scîrbă, nici suspinare”...

Eată dece nu ne putem dîndestul mira, cum de oamenii să alipesc atît de mult de lume, nesocotind pe cele cerești. Ne mirăm

cum mulți fac ca Esau, care pentru un blid de linte și-a vîndut dreptul de întăia naștere; doar sîntem chemați prin Cristos la moștenirea vieții vecinice, ca fii ai lui Dumnezeu!

Cîți dintre părinții, frații, neamuri și cunoscuții noștri și-au sfîrșit călătoria vieții fără a ajunge anul uou?! Dar omul propune, Dzeu dispune. Puțini oameni s'ar putea lăuda cu ceiace numim fericire, dimpotrivă, la partea cea mai mare dintre oameni se adevăresc cuvintele: „cînd gîndim că dobîndim lumea, atunci în groapă ne sălășluim”.

Așadară din pragul anului nou să facem și noi ca prorocul Samuil, care avînd lupte grele cu dușmanii, pe cari cu ajutorul lui Dzeu i-a învins, ca recunoștință pentru ajutorul cel prea înalt, a ridicat, la locul învingerii, un monument de piatră cu inscripția: pînă aici mî-a ajutat Dzeu! Să ridicăm și noi monument lui Dzeu în inimile noastre! Să avem credință tare, nădejde dulce, și iubire curată față de Dzeu, și față de aproapele! Aceste trei virtuți să ne fie stelele vieții în anul cel nou! Fiecare din noi dorește să vadă binele, cel sănătos dorește fericire, cel bolnav în-sănătoșare, cu un cuvînt creștinul adevărat nu-și perde nădejdea; el știe că Dzeu preface grijile în mîngăere. El preface lacrimile în lacrimi de bucurie. Însfîrșit Dzeu trimite și moarte, dar ne mîngăie cu nădejdea în-vierii la o viață vecinică. Astfel creștinul adevărat se știe mîngăia în toate împrejurările vieții, cu nădejdea în bunul Dumnezeu!

Vedeți! Această nădejde a fost mîngăerea și scutul lui Noe pe vremea potopului, cînd i-s'a lovit corabia de valurile turbate ale mării.

Nădejdea a fost mîngăerea patriarhului Iacob cînd a fost silit să părăsiască casa părintească, rătăcind în pustietate; nădejdea a fost mîngăerea lui Iosif cînd a fost vîndut de frații săi; nădejdea a fost liniștea sufletească a lui Noe, cînd și-a pierdut averea și copiii; nădejdea a fost tăria apostolului Pavel cînd călătorea pe marea cu primejdii; nădejdea a fost mîngăerea apostolului Petru în închisoare, cînd a fost judecat la moarte: nădejdea să ne fie și nouă... tuturora... ca un scut puternic... în furtunile vieții noastre pămîntești... Amin! prot Ion Murgu.

IGIENĂ.

Pîrpor, bube mici, cozace.

Pîrporul e între copii cel mai respîndit morb infecțios (lipicios). Oamenii cari n'au trecut peste morbul acesta ca copii, se pot îmbolnăvi; ear decurgerea morbului la adulți e cu mult mai periculoasă decît la copii.

Posibilitatea lățirii e mai mare, dacă după infectare (molipsire) cu germenul, încă necunoscut, al pîrporului trec 13—14 zile fără de a se ivi vre'un simptom (semn) al pîrporului. Așa merge copilul cu germenul boalei în corp la școală, se joacă cu frații și cu cămărații lui; astfel se infectează încă o duzină de copii, pînăcînd în fine iese pîrporul.

Cu 3—4 zile înainte de a ieși pîrporul se arată anumite simptome (presemne). Copii sînt obosiți, nu au poftă de mîncare, strănută adeseori, au guturai (troană), și tușesc într'un ton asemănător cu lătratul cînilor, ochii li-se înflamează (înroșesc).

În gură, în partea bucei, pe mucoasă, se ivesc la unii niște pete albe. Temperatura corpului să poate ridica în timpul acesta pînă

țier, găsim naturalisți, psihologi, naturalisți, — și fiecare tînde să monopolizeze exclusiv adevărata artă. Tot așa și cu arta dramatică, cu pictura, cu muzica. Stați uimit și nu mai știți ce este și unde se găsește adevărata artă.

Trad. de **Dimitrie Horvat.**

Epigrame.

*Cînd deschizi plîpînda-ți gură,
Ca să spuî ce ai în sîn,
Par' că vād un biet Român
Îmblătînd grîul în șură...*

*Curaj, nu te teme,
Că din truda-ți mică
S'alege cu vreme
O mare — nimică!*

La Leslovar), să vezi tu tată,
Îngust-e drumul cel din stîncă,
Îngustă-î Dunărea cea lată —
Și mintea oamenilor încă!*

La Leslovar) sînt căși mărunte
Cu fereștrucele de-un cot,
Ear oamenii sînt mici de suflet, —
Și cu păcate mari de tot.*

*) Coronini.

Don Ramiro.

la 39° sau 40° grade. Febra (ferbințeala, sau cum zic țărani noștri că „arde“ corpul), poate se țină până când izbucnește morbul, sau scade după 24 ceasuri, iar după câteva zile, după ivirea pîrporului se ridică „ferbințeala“ la 40°—41° grade.

Pîrporul constă din niște nodulețe, pete, roșii-vinete, iar la cei anemici (săraci de sînge) roșii-deschise, cari pot ajunge mărimea unei linte. Petele acestea pot conflua (se topesc una într'alta). Pîrporul se ivește mai întai după urechi, de aici trece pe față, pe grumazi, pe pept, foale, mîni și picioare, așa că stă încă 1½—2 zile în floare. Ochii sînt inflamați, au pleoapele umflate, și îi jenează atît lumina zilei cît și vederea dela lampă. Copii sînt răgușiți și se vaită că îi doare în gît, și tușesc mult. În a 3-a, 4-a zi, (uneori durează până la a 10-a zi), în cazuri simple scade temperatura, iar exantema (Aușlagul = pîrporul) începe a se ascunde.

În a 6-a zi pelea se dezbracă sub formă de tărîțe sau făină. Copii dela începerea boalei, în a opta sau a zecea zi, se simțesc sănătoși, dar de tușit tot mai tușesc.

Nu întotdeauna decurge boala așa de regulat, cum am descris-o mai sus. Uneori poate să se complice cu aprindere de plămîni, sau poate să se inflameze (aprindă) mucoasa laringelui (gîtlejului), iar ca urmare sufucă (se astupă). Chiar și difteria se poate dezvolta în urma pîrporului.

Cele mai periculoase morburî, ce se pot asocia la pîrpor, sînt: oftica, aprinderea de rîrunchi, tusa mîgărească și otita purulenta, adecă scurgerea de puroi din urechi.

Profilaxia pîrporului constă din aceia ca să izolăm (să despărțim) pe cei bolnavi de cei sănătoși. Foarte mulți părinți fac cu copii un experiment îndrăzneț mai cu seamă atunci, cînd pun copii cei sănătoși în pat lingă cel bolnav de pîrpor „ca să capete și ei pîrporul“. Părinții să fie atenți, din cauză că, deși pîrporul îngenearal e o boală domoală, totuși poate să ducă și la complicații mortale.

O îndatorire mare cade asupra învățătorilor, cari pot împedeca lățirea pîrporului, mai cu seamă atunci cînd observă la școlari că au troană, ochi inflamați, și tușesc. Ei trebuie să interzică astorfel de școlari a cerceta școala, și să le dea sfat părinților spre a consulta imediat medicul.

Copii îmbolnăviți de pîrpor trebuie ținuti la căldură; îi punem îndată în pat, și îi așezăm astfel că să stea cu spatele către ferestrele acoperite cu o pinză roșie, și să fie bine păziți, ca să nu-i atingă curentul de aer, atît de primejdios la această boală.

Chilia să aibă o temperatură de 15° R., și tot la cite 3 ceasuri să deschidem toate ferestrele spre a o aerisi. Cît stau ferestrele deschise, trebuie să acoperim foarte bine pe cei bolnavi. Se înțelege că aceasta o facem earna; iar vara lăsăm peste toată ziua o aripă a ferestrei deschisă.

E o frică exagerată că se recesc copii.

La afecțiunile pulmonale (îmbolnăvirea plămînilor) aerul proaspăt ajută mai mult decît toate medicamentele.

În toată ziua să spălăm fața și minile morbosului cu apă căldică, și mai de multeori în zi și gura. Multora, chiar și în cercurile intelectualilor, li-e frică — hm — a spăla pe bolnavi.

Bolnavilor de pîrpor, până cînd au febră (ferbințeli), nu le este ertat a mînce decît lapte amestecat cu 1—2 linguri mari de

apă de Selter sau Margit, oriz sau gris fiert în lapte. Ca beutură, apă sau apă de pine: tăiem în fâlii o franzelă prăjită (fără unt) și o punem într'o oală curată, apoi turnăm apă feartă peste aceste fâlii. Cînd s'a recit apa, o turnăm într'altă oală, și adaugem puțin suc de lămie cu nițel zahar. Ear dupăce au încetat ferbințele, numai atunci se poate da copilului vîptuirea regulată de mai înainte, dacă bineînțeles și medicul a constatat că rîrunchii nu-i mai sînt iritați.

În cazuri necomplicate, dupăce a început a se ascunde pîrporul, spre a respira pelea mai bine, medicul poate concede a li-se face copiilor scaldă de 28° R., în care îi spălăm bine cu săpun. Ear spre a le ține gura curată, tot la un ceas pacienții să-și spele gura cu apă rece, sau cu acid boric. Dacă îi doare în gît, atunci le facem comprese ude, adecă muiem în apă stătută pinză de in, și o punem în jurul grumazului, iar peste aceasta punem una uscată, schimbîndu-o tot la jumătate de oră. Încontra tusei și durerilor de pept încă sînt bune comprese ude. Copii bolnavi de pîrpor numai după 3—4 săptămîni pot părăsi chilia, mergînd să se joace cu frații și firtații lor de pe afară.

Parinții cari voesc a-și păzi copii de urmările boalelor lipicioase, să aibă totdeauna în vedere zicala: „Paza bună ne scapă de primejdia rea“.

Dr. I. Fometescu.

Economie. Banca „Plugarul“.

Adunarea generală a institutului „Plugarul“ din *Cacova*, cea dintai adunare gen. poate în întreagă țeara, s'a ținut Mercuri la 13. Ianuar n. în localul școlii primare române, luînd parte extraordinar de mulți acționari, mai ales țărănime.

Discursul de deschidere al directorului executiv I. Epure a fos ascultat cu evlavie. Trecîndu-se la ordinea de zi, s'au primit toate propunerile direcțiunii, între cari remarcăm frumoasa renunțare a direcțiunii și inspecțiunii dela tantiemele statutare, ce astfel au fost vîrsate în fondul de rezervă, care a fost dotat și supradotat de inimoșii acționari ai „Plugarului“, ceiace împreună cu izbînda ce reiese pestetot din cifrele bilanțului, denotă gîndul bun ce l-au avut fundatorii acestui institut de bani, încopciat și cu o însoțire de asigurare reciprocă de vite, unică în felul ei, cînd au bătut parul aici în acest ținut mînos, românesc. Și mai ales în viitorul apropiat se vor vîdi tot mai mult rezoanele, cari au chemat la viață „Plugarul“ cu menirea lui frumoasă.

Într'un ceas bun!

Carnea.

Vă salut de bună revedere, stimați cititori! Par'că sînt și eu ca covaciul din poveste, care dupăce și-a fost zvrilit barosul, earăși s'a reîntors la nicovala sa. Cu o cale Vă doresc și *An nou fericit!*

Poate că și în anul viitor veți mai avea lipsă de sfaturile mele prietenești. Însă de pe acum dela începutul anului încep cu povețele. Și mi-am ales o temă care ne interesează mai deapra pe toți deopotrivă.

Să încep cu stomacul. Dar observ, că de... eu nu sînt sentimental. Sînt omul practicei. Lucrez

acolo unde știu că trebuie aghitat folosul. Astfel carnea o folosesc toți, cari o folosesc. Multora carnea nu le aduce niciun bine; pe mulți îi chiar îmbolnăvește.

Nu demult, în Maidan, unui Țaran I-a căzut un bou. Stăpînului I-a părut rău să îngroape carnea în pămînt. A serat-o. Familia a consumat-o, și astfel dobînda I-a adus mare întrîsare, căci din asta I-a murit țăranului un nepot...

Să vedem dar' ce trebuie să ținem mai mult în vedere cînd mîncăm carne? Curățenia. Se știe că în murdaria cîrnurilor pestesc cei mai primejdioși împrăștietori ai boalelor. Eată de ce a oprit și guvernul țării vinderea liberă a cîrnurilor, ca astfel publicul consumator să nu fie nevoit a cumpăra carne plină de prav și alte murdării. Carnea totdeauna trebuie să o spălăm bine, nu numai să o clătăm, în apă curată.

Deși admir mult pe Englezii, dar într'un punct nu pot fi de părerea lor. Îmi place carnea friptă bine, calumea; cea numai pe jumătate friptă „englezește“ nu poate fi preferită, deoarece în multe cîrnuri se află baccili, cari abia la 100° se prăpădesc.

Pentru ținutul nostru, unde adeseori bintue boala de splină la vite, e de mare importanță paza de cîrnuri nefripte bine, căci baccilul astorfel de boale nici la 100° nu se pustiesc. Mai ales cîrnații, făcuți din astfel de carne, sînt foarte periculoși pentru sănătate, pricinuînd uneori și moartea consumatorilor. On. cititori își vor aduce încă aminte de cazul din Presburg, unde într'un sat din apropiere I-a murit unul gospodar un bou bolnav de splină. Carnea a cumpărat-o ieftin un măcelar fără suflet, și făcînd cîrnați din ea, a vindut-o în orașul Presburg, unde în 3—4 zile au murit, între chinuri grozave, mai mulți dintre cumpărători.

Să luăm bine seama, dar', eînd cumpărăm carne adusă din împrejurimea orașului nostru. Decurînd am alcătuit și măcelării mobile, ce se pot vedea în piața mare d'aici.

Consumarea de carne inficiată de boale e periculoasă și atunci cînd nu aduce direct moarte, căci prin carne striată intră baccili în stomac, unde, până organismul e tînăr, rezistă, dar cînd se slăbește organismul, cauzează de multeori și moartea consumatorilor, fără să le dea în gînd, de unde vine boala.

Totastfel stăm și cu tuberculoza, pe care tot carnea stricată o introduce în corpul oamenilor. Transmiterea tuberculozei prin carne se poate împedeca prin o încălzire până la 80—100°.

Mai mare primejdie aduce pe capul oamenilor nostri carnea de porc, care nu se vizitează prin medic. Boala aceasta rezidă aproape în toți mușchii porcilor bolnavi, cari trecînd în corpul omului, se prefac în niște vermuțeli periculoși. Pe cîți oameni îi doare ochii fără să știe că vermuțelii aceștia au ajuns și la ochi. Cînd îi vedem în carne, ori lăpădăm carnea, ori o încălzim până la 70°. Să nu cruțăm osteneala, căci asta poate să aibă înriurire asupra întregii vieți.

În țerile culte nici la cîni nu se dă o asemenea carne stricată, cari inficiază de multeori copii, cu cari ajung în atingere.

Economul bun să nu fie scump la tărîțe...

veterinar Eugen Bihari.

Convocare.

Subsemnatul prezidiu al „Reuniunii de lectură“ din Ticvanu-mare pe baza decisului comitetului de dto 10. Ianuar n. a. c. convoacă adunarea generală ordinară pe 17. I. c. după amiază la orele 2 în localul Reuniunii, la care Prea St. domni membri sînt invitați a lua parte.

Obiectele dela ordinea zilei sînt:

1. Deschiderea adunării prin prezident.
2. Citirea raportului comitetului central.
3. Prezintarea și aprobarea socoților pe anul 1908.
4. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor.
5. Restaurarea comitetului și a funcționarilor.
6. Licitarea ziarelor.
7. Alegerea a 2 bărbați pentru verificarea procesului verbal.
8. Închiderea adunării.

Ticvanu-mare la 11. Ianuar st. n. 1909.

Avel Pop
președinte.

Gheorghe Caiman
notarul Reun.

CRONICA.

Concertul Reuniunii rom. de cîntări și muzică din localitate, dat în Seara de Sin-Văsi în sala otelului «Coroana Ung.» a fost binecercetat. Toate piesele din program, bine alese, au fost applaudate. Aplausul cel mai mare însă l-au secerat cunoscutele noastre cîntărețe, d-șoarele Miși Dragoescu și Delia Trăilă, și maeștra creațiune a marelui nostru Eminescu «Epigonii», declamată de candidatul de preot Bogdăni.

Discursul președintelui Dr. Mihail Gropsianu, rostit la ceasul 12 din noapte, a făcut mare impresie.

Arangeatorii petrecerii și-au dat toată sîlînța să procure cuvenitele clipe de recreație întregului public, și mai ales roabelor Terpsihorei. Raport special vom da în numărul viitor, dacă vr'unul dintre cavalerii, cari văd lumea prin altă prismă, va mai avea ceva de spus.

La Socolar a trecut la cele eterne în puterea, vieții, preotul Simeon Nedici. Fie-I țărna ușoară!

În scopul îmbrăcării copiilor săraci va arangea mine, Duminecă, tinerimea Orăvișii o petrecere cu dans în sala otelului «Coroana Ung.», ce promite a fi foarte cercetată.

Societatea p. a. a consumului de carne din localitate își va ține la 24. a curentei adunarea generală de constituire în ospătăria «Gambrius».

La fabricile de fer din Anina a izbucnit un foc, care a distrus mai multe clădiri de lemn.

Pentru comuna Cacova din împrejurime, în urma mai multor cazuri de criminalitate, s'au luat măsuri excepționale pentru întărirea siguranței publice.

Dr. Petru Ionescu a fost înaintat de anul nou: la rangul de secretar ministerial.

Epitropia bisericii gr. or. din Oravița-rom. aranjează la Bobotează un bal țărănesc în folosul bisericii.

La Greovaș aranjează la Bobotează corul vocal ort. rom. un concert și petrecere cu joc, la care va cînta, pentru primadată, noua fanfară a țărănilor din localitate.

La 2 Februar a. c. se va ține la Timișoara examenul pentru mașiniști și fochiști. Aviz intereseșilor.

Un țaran din Cuptore-Secul, împotrivindu-se de a vinde unei societăți un teritor, cu bogate conținuturi de cărbuni, a fost împușcat.

A murit inteligentul țaran, Gh. Lagea, logofătul spailfului din Jitin.

„Tribuna” din Arad deschizîndu-și coloanele pentru a-și apăra onoarea personală profesorul Dr. Iosif Siegescu, condamnă cu cunoscuta-i energie și imparțialitate pe ceice „încenează infamii tactice” ca nemernicul corespondent din Oravița, care a scris în „Lupta” și „Poporul Român” povestea cu parapeul, în care cearcă să micșoreze valoarea unui om cinstit. D-nul Siegescu își încheie apărarea provocînd pe corespondent să iese de sub tufă, ca să-I spună și în față, că-I un mincinos fără omenie.

Noi însă, cum am pățit-o și noi cu asemenea becisnic, cari n'au curajul să iscăliască ceieace grăesc, prorocim că corespondentul cu parapeul va remînea pe vecie, ca și alți hulitori de prin părțile noastre, cu conștiința înmormîntată sub tufă, unde îi este locul.

Preotul Nicolae Șandru din Felgyógy (Transilvania), călătorind pe mare spre America, a murit subit pe vaporul „America”, ear cadavrul, cum e datina în asemenea cazuri, i-s'a aruncat în mare.

Citim în „Drapelul” că Seara de Sin-Văsi la Lugoș a reușit splendid. Au luat parte și oaspeți din mari îndepărtări: prof. univ. Mehedinț

din București, și directorul liceului din Brad Dr. P. Oprea cu soția. Pestetot viața socială din Lugoș a luat un avînt îmbucurător, grație democratismului laudabil al fruntașilor rom. din capitala județului nostru, care ar putea fi imitat și în alte părți!

Ilustritatea Sa D. Episcop gr. cat. al Lugoșului a promovat de protopop pe Dr. Valeriu Frențiu, Nicolae Munteanu și Ieronim Pascu, ear pe d-nii Dr. Iosif Siegescu, Ion Ținca și Romul Raca, i-a numit asesori konzistoriali, cu dreptul de a purta brîu roșu.

Din orașul Baku au răpit hoții pe arhimilionarul Tagejef, fără a i-se putea da de urmă.

La Messina s'a aflat sub ruine un măcelar, care după atîta vreme a remas în viață, văzînd cu ochii cum i-a murit soția și patru copii.

Chorul plugarilor rom. din Recița-romină a predat a 2-a zi de Crăciun piesa „Sătenii”. Producțiunea a reușit.

La Dalboșef concert, teatru și joc la Bobotează.

Școala pentru economia de casă (școala de menaj), susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu”, deschide la 15 Ianuar n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 Ianuar până la 15 April. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuința și întreagă întreținerea în internatul școlii. Informațiuni se pot primi dela comitetul reuniunii. În timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lingă prețuri convenabile.

Diletanții Reuniunii rom. de cîntări și muzică din Recița-mont. au arangeat a 2-a zi de Crăciun o reprezentație teatrală, predînd piesele: „Biletul de tramvai” com. de Măruntănu, și „Lecuit” de Brediceanu. Teatrul a reușit deplin.

La Doman, lingă Recița earășt o mare nenorocire. Explodînd gazul într'o mină de cărbuni, 24 muncitori au remas morți, și o mulțime de răniți, dintre cari încă mulți își vor perde viața. Dumnezeule, cită jertfă de om!

Pentru nenorociții din Italia a colectat Csongár Benedek din Oravița dela d-nii:

Valentin Eisele, Andrei Urban cite 3 cor.; Benedik Csongár, Paul Koncz, Anton Werler, Bertalan Saubermann, Stefan Guthy, Iuliu Peitl, Ignatie Feldmann, Leopold Kohn, Arpad Huszarek, Adam Franz, Johann Regner, Bela Gross, Rudolf Goldstein, George Ivackovits, Adalbert Jancsus, A. Knoblauch, G. Gross apotecar, Nik. Basch, Felix Weisz, Anton Gazzoli cite 2 cor.; Leopold Duma, Johann Grau, Franz Kröpfel, Iuliu Weisz, Johann Hilebrandt, Gargulak & Berger, Ludovic Buschner, Ștefan Lepich, Iuliu Szerb, Franz Harter, Johann Jendl, Ignatie Spieler, Johann Weipert, Ernest Dvorzszak, Iulia Bogdan, Carol Fleischer, Franz Jentner, N. N. vendéglos, Ludovic Löwenfeld, Franz Incze, Emerik Huszar, Josef Winter, Ernest Benesch, Anton Oswald, Carol Maxand, Arpad Benze, Béla Theisz, Adolf Sittner, Max Sittner, Josef Angszter, Johann Werner, Carol Fekete, Fr. Harter, Johann Schiller, Carol Klimma, Johann Kiss, Josef Medi, Jaroslav Smetana, Johann Heckl, Franz Klimma, Johann Bibel și Carol Salamon cite 1 cor.; Hugó Huber, Mihail Pruniș, Alexa Toc, Johann Hell, Géza Haraszty, Ladislau Flig, Josef Basch și Carol Ökröss, cite 60 fileri; Mihail Prokay, Franz Krontil și George Calin cite 50 fileri; Gașpar Szkelján, Victor Guszethy și Ioan Cotirlă cite 40 fileri; Ignatie Schich și Ilie Radoslav cite 20 fileri.

La colecta ziarului „Tribuna” din Arad au mai trimis: Dr. Liviu Cigăreanu, avocat 5 cor., Gheorghe Jianu, inv. pens. 5 cor., Alexa Perianu, croitor 5 cor., Dr. Petru Stoina 2 cor., Vasile Margineanu 2 cor., Emil Persecă 2 cor., N. N. 2 cor., Alexandru Purgariu 1 cor., Nicolae Andrei 1 cor. Total 25 cor.

† Gheorghe Ioanovici, spăhia din Duleu și Valea-mare, secretar de stat în ministerul cultelor, fost deputat al Lugoșului, membru al Academiei maghiare, deputat în sinodul eparhial al Caransebeșului, înființatorul lojei francmazonilor de pe vremuri a Oravițenilor, etc. și încodată etc., a în-

cetat din viață la Budapesta, lăsînd în urma lui o amintire binecuvîntată.

La Bocșa-rom. casierul Ernest Péter a fost găsit legat și vulnerat în birou. Se zvonește că casierul a voit să scape, prin acest furt fingat, de urmările unei defraudări.

Prezident al despărțămîntului Inv. din protopopiatul Făgetului a fost ales P. O. D. protopresbiter Dr. Sebastian Olariu.

O bună parte a intelectualilor noștri rom. din Oravița și-au rescumpărat feliicitările de Anul nou prin daruri în bani în favorul Casinei rom. din localitate.

Reuniunea sodalilor rom. din Cluj a arangeat în seara de Sin-Văsi o serată urmată de o petrecere cu dans.

Mulțumită publică.

Subscrisul mulțămesc și pe calea aceasta marinimoșilor D-ni și D-ne cari au binevoit a contribui la colecta pentru îmbrăcarea școlariilor săraci dela școala noastră confesională din localitate și anume:

Institutul de credit și economii „Oraviciana” 60 cor. Ilie Trăilă 3 cor. Dr. Petru Cornean 20 cor. Al. P. Popovici 5 cor. Dr. Ludovic Méhes 10 cor. Dr. Gheorghe Anca 2 cor. I. E. Țieran 2 cor. Victor Poruțiu 2 cor. Dr. Ioan Manguica Oravița mont. 5 cor. Vasile Leza Ticvaniul mare 5 cor. George Dragoescu 1 cor. Gheorghe Jianu Oravița mont. 1 cor. Nicolae Beloane Ticvaniul mare 2 cor. Ioan Perianu 1 cor. Carol Pavlovici 1 cor. Vasile Mărginean 1 cor. Pavel Colariu 1 cor. Dr. Mihail Gropsian Oravița mont. 5 cor. Hermina Maniu 40 cor. Paulina Radulescu 4 cor. Cornelia Bredicean Lugoș 5 cor. Alexa Perian 1 cor. Alexa Bojincă 1 cor. Ion Purgariu 1 cor. Mihail Fometescu 1 cor. George Ardelean 40 fil. Petru Jumanca 1 cor. Vasile Purgar 40 fil. Constantin Lazar 1 cor. Petru Popovici 60 fil. Pavel Mila 2 cor. Dr. Ioan Nedelcu 5 cor. Aurelia Cucu 1 cor. Rudolf Cucu 1 cor. Francisc Tismonar 2 cor. Vasile Nicolici 40 fil. Velcean Teochar 1 cor. Iuliu Pocrean 50 fil. N. N. 40 fil. Nicolae Hașca 2 cor. Iustin Velcean 1 cor. Ecaterina Cucu 20 fil. Dr. Liviu Cigărean 3 cor. Nicolae A. Pocrean 4 cor. 2 fil. Peste tot 206 cor. 92 fil.

Oravița-mont. la 8 Ianuar 1909. n.

Gheorghe Lipovanu
invățător.

Poșta Redacțiunii.

I. B. Primit. Mulțumiri. — N. St. Cluj. Primit. Se va publica cînd îi vine rîndul. E năloagă. — Dr. I. P. Am expediat deja. Ne-a plăcut mult aprecierile drepte din epistola D-V. — I. E. Ne-ai face un serviciu bun, dacă ai da peste instigătorii cari au îndemnat, pe furis, pe țărani din comuna DV. să nu aboneze „Progresul”.

Poșta Administrațiunii.

T. Tepeaneanu, București, primit abonamentul pe întreg anul 1909. — M. Mihailovici, Pitești. Am primit abonamentul pe jumătate de an.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

Licitațiune minuendă,

se va ține la 11. Ianuar st. v. 1909, la 11 ore a. m. pentru zidirea unui iaz de moară în Rakasdia. Zidarii cari doresc să întreprindă această lucrare, să se adreseze către chinezul morii: Iosif Golia din Rakasdia, avînd a depune o cauțiune de 100 cor. Rakasdia, la 9. Ianuar 1909 n.

Proprietarii morii.

An nou fericit!

IOSIF SZALAY, zugrav, Oravița.

Banca „Plugarul”

societate pe acții

≡ în CACOVA ≡

dă

6%_o

și plătește și darea după depuneri.

Prin o nouă emisie își va ridica

capitalul societar la 200.000 cor.

A înființat și o

însoțire ocazională reciprocă

pentru asigurarea vitelor.

După fiecare cvotă se plătește la despăgubire de 100 cor. numai 2 fil.

Vitele asigurate pân' acum reprezintă un capital de 600.000 cor.

Escomptează cambii și
acordă împrumuturi în condiții foarte favorabile.

Totfelul de inserțiuni și reclame
se primesc spre publicare în

PROGRESUL

în cele mai avantajoase condițiuni
cu prețuri moderate.

Reclama e sufletul comerțului. — Prin reclamă la progres!

◀ ANUNȚ ▶

La proprietarul

IOSIF NEDICI

Oravița-rom.

se află de vânzare en-gros

Rachie de prune curată

de 9-10 grade, cu 52 cor. hectolitru.

„SENTINELA“

instituit de economii și credit

ca societate pe acții

în **Satul-nou (Réva-Ujfalu)**

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5 1/2% interese, plătind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștali cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

In băcănăia lui
Valentin Eisele

„La cîinele negru“ în Oravița

se capătă

articole de băcănăie, delicatessuri, diferite culori, ape minerale pentru cură, sămînță, dela Mauthner.

Deposit principal de bere Hercules pentru ceice sufer de stomac.

Prețuri solide.

Cel mai bun izvor de cumpărat.

Prăvălia Alerbt Jancsus

— în ORAVIȚA —

lingă biserica nemțească.

Articole de modă pentru dame

Mare depozit

în pînzuri, ghetete și pălării, cirpe etc.

IULIU SERB

Magazin de sticlă și porțelan

— Oravia. —

Mare depozit

de geamuri și rame pentru icoane. Primește totfelul de lucrări artificioase cu sticlă, atât la edificii noi, cât și la ferestri vechi. În boltă nouă, în Oravița (casa lăcătușului Fr. Incze) totfelul de unelte pentru bucătărie, tăiere, păhare, ghiveciuri, icoane și alte diferite utensilii de casă.

Serviciu ieftin și prompt.

A n u n ț.

Avizez onoratul public din Oravița și jur, că în

Artelierul meu artistic

în casa negustorului Iuliu Weiss

din strada principală în Oravița

se pregătesc

— **fotografii** —

de tot soiul și de toată mărimea în mod ireproșabil și cu prețuri absolut solide.

Cu distinsă stimă

M. BOTFAN

fotograf

în Biserica-albă și Oravița.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări de viață și asigurări în contra focului și în contra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibiu, strada Cîsnădiei 5., la Agentura principală în Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de ai noștri de toată încrederea.

Cărbuni de peatră

de prima calitate, dela minele din Anina se capătă în toată vremea la

Moara cu abur,
societate pe acții în Oravița.

Dela 500 Kgm. însus, transportul până casă e gratuit.

Gheorghe Bogdanu

Oravița-rom.

Magazin de articole

de băcănăie, coloniale, galanterie, vâpseli, bumbacuri, spirituoase și deposit de făină.

Marfă curată și bună.

Prețuri cinstite. Serviciu cuviincios. Ce se mai cere ca să prospereze un negustor român?

Bunăvoința marelui public românesc!

— A t î t a. —

M. Atzinger & Comp.

depozit de giuvaere, mașini de cusut, și articole de modă pentru dame

— în ORAVIȚA —

își recomandă marele asortiment de felurite

oroloage și articolele optice, bijuterii, reparatură pe lingă garanță. Pălării pentru dame și copii, plante artificiale etc.

Cununii și panglicii pentru coșciuguri.

„LUCEAFĂRUL“

instituit de economii și credit ca societate pe acții în Verșeț.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit „Luceafărul“ sînt invitați la a

XIV. adunare generală ordinară

pe ziua de 2. Februar 1909 st. n. la 10 ore a. m. în casa proprie (Piața Francisc Iosif 2121).

Obiectele:

1. Deschiderea adunării, constatarea membrilor prezenți și constituirea biroului. — 2. Raportul direcțiunii despre anul de gestiune 1908. — 3. Raportul comitetului de supraveghiere. — 4. Pertractarea bilanțului pro 1908 și distribuirea profitului net. Absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere. — 5. Alegerea comitetului de supraveghiere. — 6. Urcarea capitalului social.

Din ședința direcțiunii ținută în Verșeț la 11. Ianuar 1909.

Direcțiunea.

Activa				Contul Bilanț cu 31. Decembre 1908.				Pasiva			
Cassa în număr			73276	07	Capital social			200000	—		
Portfoliul cambial			866490	66	Fond de rezervă	80779	19				
Imprumuturi hipotecare:					Fond de rezervă disponibil	6000	—				
a) pe obligațiuni simple	778746	—			Fond pentru amortizarea edificiului	9000	—	95779	19		
b) replătibile în anuități	765741	69	1544487	69	Fond de binefaceri			90	94		
Realități			132173	82	Depunerii spre fructificare			1141551	35		
Efecte			180970	—	Creditori în Cont-Curent			187783	33		
Debitori în Cont-Curent			41414	39	Imprumuturi hipotecare cedate			881283	87		
Diverse conturi debitoare			62401	86	Reescompt			327539	—		
Credite personale			41871	—	Dividende neridicate			217	—		
Mobilier			4680	—	Diverse conturi creditoare			163432	63		
Deposite			110808	—	Poziții transitoare			26583	—		
					Profit curat			34313	18		
			3058573	49				3058573	49		

Debit				Contul Profit și Perderi.				Credit			
Interese:					Interese:						
pentru depunerii spre fructificare	49388	95			dela cambiilor de bancă	73014	49				
„ reescompt	29987	24			„ imprumuturi hipotecare	110076	33				
„ imprumuturi hipotecare cedate	52907	05	132283	24	„ credite personale	3571	27				
Spese:					„ efecte	8274	14			194936	23
salare	11386	24			„ credite de Cont-Curent					6228	40
banii de cvartir	1933	32			Chirie					2070	94
chirie	3000	—			Proviziuni și diverse venite						
marce de prezență	1449	—									
spese de cancelarie	4963	52									
spese de proces	15	20	22747	28							
Contribuție:											
erarială și comunală	8953	—									
10% după interesele de depunerii	4938	87	13891	87							
Descrieri din mobilier											
Profit curat			34313	18							
			203235	57						203235	57

Dr. Petru Zepeniag m. p.
director executiv.

Verșeț la 31. Decembre 1908.

Valeriu Cirje m. p.
comptabil.

Direcțiunea:

Dr. Iuliu Tamășel m. p.   Pavel Corcea m. p.   Traian Oprea m. p.   Antoniu Popovici m. p.   Adam Barbu m. p.
Avram Corcea m. p.   Ioan Pepa m. p.   Ion M. Roșiu m. p.   Dr. Ludovic Méhes m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Verșeț la 11. Ianuar 1909.

Subsămnatul comitet esaminînd conturile prezente, le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Bartolomei Panciovanu m. p.   Dr. Aurel Novac m. p.   Dr. Ion Nedelcu m. p.   Ioan Perian m. p.   Iuliu Iorgoviciu m. p.   Ioanichie Neagoe m. p.
președinte.

Propunerea direcțiunii referitoare la împărțirea profitului curat:

Din profitul curat de . . . . . Cor. 34313.18
să se distribue:
5% dividendă acționarilor . . . . . Cor. 10000.—
    ear restul de Cor. 24313.18
să se împartă:
20% fondului de rezervă . . . . . Cor. 4862.—
6% tantiemă direcțiunii . . . . . 1458.—
3% „ inspecțiunii . . . . . 729.—
3% „ directorului executiv . . . . . 729.—
4% „ funcționarilor . . . . . 973.— Cor. 8751.—
restul de Cor. 15562.18

să se distribue:
2% supradividendă . . . . . Cor. 4000.—
Fondul de rezervă . . . . . „ 4358.81
Fond de binefacere . . . . . „ 1723.37
Fond de rezervă disponibil . . . . . „ 2000.—
Fond pentru amortizarea edificiului „ 3000.—
Fond pentru amortizarea mobilierului „ 480.— Cor. 15562.18

Reservele la oaltă cu finea anului 1908 fac Cor. 110.000.—

Tiparul Tipografiei „Progresul“ N. Boldureanu, Oravița.